

Do Jihlavy mne přivedl dr. Marek

Prorektor Vysoké školy polytechnické v Jihlavě Martin Hemelík pochází z Prahy. V současnosti podílel kouzlu Jihlavy, kterou nejen poznává, ale také o její historii píše knihu.

■ Pavel Bajler

„Můj příchod do Jihlavy souvisí s osobností stávajícího rektora VŠPJ Jakuba Novotného, kterému zanedlouho skončí funkční období. Byl shodou okolností mým studentem na Vysoké škole ekonomické v Praze (VŠE), začal svou příběh prorektor Vysoké školy Polytechnické v Jihlavě (VŠPJ) Martin Hemelík. K tomu, pro budoucnost rozhodujícímu setkání došlo v polovině 90. let minulého století.

„Jakub Novotný je sice absolventem ekonomických oborů, ale jako vedlejší specializaci si na VŠE zvolil, což bylo tehdy možné, filozofii“, dodává. Docent Hemelík pak předcházel na řadě kurzů, které Jakub Novotný absolvoval, a do jisté míry byl i konzultantem u jeho disertace. Z VŠE odešel v roce 2007.

Osobnost Františka Marka

„Opravná shoda náhod vedla k tomu, že se na nás, členy katedry filosofie VŠE, těsně před mým odchodem obrátil docentka Marková, snacha Františka Marka,“ pokračuje.

Když v roce 1987 tento jihlavský učitel, vědec, předkladatel a spisovatel, dr. František Marek, zemřel, zůstala po něm objevená písemná pozůstalost, která je zčásti literární a zčásti odborná. „Snacha říkála, že tu literární část se rodina pokusí obstarat sama, že by z toho ještě něco rádi vydali, např. nějakou povídku, novelu atd.“, dodává.

S tou odbornou si nevěděli rady, protože má široký záběr. Dr. Marek, ač vystudovaný filozof, zabýval se také sociologií, psychologií, sociální psychologií a mnoha jinými humanitními obory. Zpracování Markovy pozůstalosti se ujal právě Hemelík.

„Byl jsem překvapen, jak kvalitní studie dokázal doktor Marek napravit. Jeho práce byly

DOCENT Martin Hemelík v pracovním kresbami.

sociálně, politicky či sociologicky velice pronikavé i prozra-
vé, třeba ta z roku 1948, která se zabývala personalistickým konceptem vývoje lidského společenství. Dokázal vysvětlit pohledu do minulosti škol-
ně aplikovat do budoucnosti,“ vzpomíná Hemelík.

V té době již Jakub Novotný působil nejprve na Jihlavské Vyšší odborné škole, a poté na VŠPJ, jež vznikla v roce 2004. Také jeho zaujala postava Františka Marka, dokonce měl možnost se v Jihlavě seznámit s jeho vnukem.

Příchod na polytechniku

Když Novotný se svými spolupracovníky požádal v roce 2009 v Jihlavě konferenci zaměřenou na ekonomii, požádal docenta Hemelíka, zda by ve vysunutém kulturním programu nevystoupil s příspěvkem o dr. Markovi. „Do té doby jsem Jihlavu příliš neznal. Říkal jsem si s velkou mírou skepse: Já mám vyprávět Jihlavákům o místním archivu a učitel, který zde řadu let působil?“ Předpokládal totiž, že František Marek je v Jihlavě hodně známou postavou, ale ukázalo

lo se, že tomu tak není. Na konferenci přišli příslušníci jedné z větví Markovy rodiny, která zde žije, i dr. Světlák z archivu.

„V následných debatách se ukázalo, že by bylo dobré se této postavě více věnovat. Výsledky určitého úsilí se pak podařilo také publikace realizovat“, objasňuje. Během konference se domluvil s Novotným, že pokud by bylo v Jihlavě nějaké školové učitel-
ské místo, bude ho případně kontaktovat.

„Žiji již 40 let v Hrusicích. To je kousek od Prahy, a civilizační ruch už tam také začal dohlédnout. Se ženou jsme si již dříve, když od nás odešli naše děti, řekli, že bychom raději odešli do klidnějších koutů, a Vysočina má navíc stále kouzlo klidné, lidsky vstřícné krajiny.“

Jakub Novotný se mu ozval na počátku roku 2010 s tím, že byl zvolen rektorem VŠPJ. „Řekl, že by byl rád, kdybyste mu byl nápomocen při výkonu této funkce z pozice prorektora. Po krátkém rozhodování jsem na nabídku přikývl.“

Na VŠPJ Hemelík nastupoval 1. srpna 2010 a záhy jej pohltilo

konzisto historických částí krajské metropole.

„Rád se procházím krajinou, městy, vesničkami. Prohlížím si krásné česká a moravská mě-
sta i hezkou, původně výrazně barokně laděnou krajinu Čech a Moravy, dokud ještě má svůj nezaměnitelný ráz, a než ji pohltí industriální zátěžlost. Zjistil jsem, že z tohoto hlediska představuje Jihlava temně ideální místo. Zřejmě mne lákal čas večer-
ních procházek historickými městy, při kterých je přímo cítit „genius loci.“

Foto: Pavel Bajler

Takových měst je málo

„Jihlava je tiché město, kde nepokládá moc lidí, když se pohybuje v oblastech, kde auta moc nejede. Pouze chodím, pozoruji a pokouším se vnímat. Když jsem se začínal často procházet kolem hradeb kolem té staré části Jihlavy, zjistil jsem, že je tam přítomno něco zvláštního a magického.“

Čím dále se pobýval, tím více jej staré město přitahovalo. Záhy začal objevovat také vnitřní, interiérové krásy města. Silně jej uchvátila cisterciácká gotika v Dominikánském klášteře.

Jirího z Poděbrad

Ulice se jménem Jirího z Poděbrad

V Krajské Jihlavě je ulice Jirího z Poděbrad v okrajové čtvrti městě, nadeleko výjezdovky na Pohonu.

Na Havlíčkobrodsku je pouze v Chotěboři historická promenná trasa Sady Jirího z Poděbrad.

Ulice Poděbradovu má **Pelhiřimov**. Připomíná, že Jirí z Poděbrad v tomto královském městě pobýval při zemském sjezdu kališnického a katolického panstva v roce 1450. Ulice se nachází v historické části města a měří asi 180 metrů. Navazuje na Masarykovo náměstí a ústí do ulice Děkánské.

Ve **Zdátě nad Sázavou** je ulice Jirího z Poděbrad poblíž centra. Nejrychleji se k ní dostaneme od Úřadu práce, když půjdeme dolů po ul. Strojírenská. Po asi 100 metrech narazíme na ul. Jirího z Poděbrad. Měří asi 290 metrů a nachází se tu jedinek – azylový domov pro matky s dětmi a autoopravna.

-lko-

ciem. Výsledkem bylo soužití katolíků a kališníků v jednom království.

Jirí z Poděbrad navrhl koncepci mírové unie panovníků, jejíž součástí byl i návrh na sjednocení obranu proti Turkům. Ve spoiku měly mít státy, uspořádané do větších celků, po jednom hlasu, přičemž se počítalo s vůdčí rolí Francie.

„V tu chvíli bylo jasné, že Jihlava je město, do kterého se budu vztýčky rád vracet. Patří totiž mezi v mnoha ohledech kouzelná města, kterých už v Čechách není mnoho.“

Chěl se proto o svém novém působišti dozvědět co nejvíce. Začal hledat v knihách a pramenech. Patřily mezi ně i práce Františka Marka o jihlavské historii.

Za jeden z nejvýznamnějších momentů z dějin města považuje existenci latinské školy v 16. století, která se svým významem a vysokou úrovní, spojenou s mnoha učitelstvími osobnostmi, mohla srovnávat dokonce i pražskou Vysokým učemím.

„Například mezi učiteli a rektory této školy, stejně jako mezi jihlavskými pisari, najdete představitelé typických českých renesančních humanistů. Je to fenomenální záležitost.“ Rozhodl se proto psát knihu o jihlavské historii, aby ji dostal místním ještě více do povědomí.

Zašel jsem za rektorem školy a řekl mu, že by knížky se dají udělat s poměrně nízkými náklady. Zkusíme udělat takovou řadu, aby ti, co budou mít z řad studentů i veřejnosti o to zájem, se o tom něco dověděli.“

Mezi filozofy

Když v zapadlé jihlavské uličce potkáte noblesního člověka, idoucího v motyku a kochačích, ho se jakýmsi zákoutím, vězte, že jste potkali docenta Hemelíka. A když byste ho navštívili v jeho pracovně, podívejte se množstvím obrazů filozofů a dalších osobností na stěnách. Ty jako zdánlivě kreslí, maloval také on.

Filozofové ho prověřují celým životem. Které má nejraději? „Renesanční i barokní lidé byli často skutečnými titány ducha. Vynikali ve více odvětvích. Filozof Baruch Spinoza uměl například jemně broust miniaturní čochy, což bylo na svojí dobu neobyčejným uměním. V té době byly mikroskopy nesmírně moderními nástroji.“

Jako pedagog se ve škole uplatňuje nejvíce jako vyučující úvodu do filosofie a latině. Protože ve zdravotních oborech latinská terminologie přetrvává navěky.

Na jiném místě Barta „S technologií pokrokem se vytrácí schopnost komunikace, a dochází to do takových extrémů, že jsem v kavárně již viděl napis: „Ne, wifi zde skutečně nemáme, poviďte si sí!“

Atake: „Rozhodli jsme se pojímat náš život zcela konzumně, před námi není nic, a po nás potop...“

Hloubar, ale přístupné psané kniha pro každého, kdo chce vědět. Kdo cítí, že něco podobného tu už bylo.

-pk-

Co právě čtu

Jitka Svatošová,

■ tisková mluvčí

Krajského úřadu Kraje Vysočina Knížka **Seznam mých přátel** od **Gregoire Delacourta**. Jockeyne Guerbetová, majitelka galanterie, zjistí, že si napřednou může dopřát všechno, po čem touží. Snila o tom, že bude módní návrhářkou v Paříži, má ráda šité silvery, ale přitom má do postavy manekýny daleko, zbožňuje knihy a píše blog věnovaný království.

„Změnu“ v jejím životě představuje výhra pohádkové sumy v loterii. Začne se pít sama sebe, jestli tím mnohem víc neztratila. Peníze nezacelily rány po osobních i rodinných tragédiích, a bohůžel odstartují další skrytá ohrožení jejího vztahu. Příběh nabízí umně popsaný charakter silné osobnosti, která neztratí kontakt s realitou a nepodléhá konzumní a marnosti.

Tomáš Tureček, Miroslav Barta: **Kolaps neznámého konce** (Vydělnad, 2013, 144, 248 Kč)

Vyznamný egyptolog a archeolog Miroslav Barta, spolu s šétem české edice časopisu National Geographic Tomášem Turečkem, sepsali více než obdivuhodnou knihu. O Egyptě o darve historii, o pádu civilizací... a nejen o nich. Právě studium civilizací a jejich kolapsů je přirozenou součástí jeho archeologické práce. Řada podobností vrcholných civilizací s dnešním světem v nás může vyvolat strach a paniku. Jak ale profesor Barta ve svých předpovědích říká: „Kolaps je součástí vývoje jakékoliv civilizace, je to naděje pro obnovu a na lepší zítřek...“

Také ale říká, že naše neschopnost starat se a udržet si kvalitní půdu a vodu jsou a patřičně strýmým bodům tehdejší a dnešní civilizace. A stanou se, spolu s energetickými zdroji, strategickým zdroji. Jak ale Barta v rozhovoru dodává: „Jenže člověk, který dostane prebendu na čtyři roky, tuto vizi může stěží přijmout či zohlednit.“

Na jiném místě Barta „S technologií pokrokem se vytrácí schopnost komunikace, a dochází to do takových extrémů, že jsem v kavárně již viděl napis: „Ne, wifi zde skutečně nemáme, poviďte si sí!“

Po stopách názvů ulic | 13

Jirí z Poděbrad

* 23. 4. 1420
† 22. 3. 1471

Jirí z Poděbrad byl jediným českým panovníkem, který nepocházel z panovníké dynastie, ale z panského stavu domací šlechty. Po něm vládl již jen králové z cizích dynastií. Jeho heslo „Pravda vítězí“ je dodnes na prezidentské stan-
dardě a jméno Jirího z Poděbrad nese spousta ulic.

Byl synem Viktora Bočka z Kunštátu a Poděbrad, jednoho z velitelů Žižkovy armády. Matkou byla nejspíš prostá dívka Kunhuta Holická ze Šternberka, brzy však zemřela. Měli dvojčata, Kateřinu a Zdenka.

Druhá jeho manželka, Johanka z Rožmberka, krále podporovala a v roce 1473 vystoupila na benešovském sněmu s výzvou ke svornosti. Dala Jirímu čtyři dcery a čtyři syny.

Nejvýznamnějším synem byl Hynek z Poděbrad. Byl prv-

Archiv města Poděbrady

ním renesančním básníkem v Čechách, přeložil do češtiny Boccacciův Dekameron. Bohužel byl i prvním historickým doloženým Čechem trpícím sifilidou. Rod Jirího z Poděbrad vymřel po meči roku 1647.

Jirí z Poděbrad byl původně hejmanem mladoboleslavského kraje. Jako pozdější správce království se pokoušel o obnovu země, rozvrácené husitskou revolucí.

V říjnu 1453 byl českým králem korunován nezletilý Habsburk Ladislav Pohrobek. Po čty-